

2. Modelovanie prírodných javov

2.2 Dáte sa zaočkovať?

PRENOS INFEKČNÉHO OCHORENIA. VAKCINÁCIA

Infekčné ochorenia, ktoré sa šíria z človeka na človeka priamym kontaktom ľudí a to nielen dotykom, ale aj prostredníctvom predmetov či vzduchu, môžu ohrozovať život.

Výskumná otázka:

V SR existuje systém povinných očkovaní ako prevencia epidémie nebezpečných infekčných ochorení. Čoraz viac rodičov malých detí, a to nielen u nás, ale aj v okolitých krajinách, očkovanie odmieta. Často argumentujú tým, že ak sa ochorenie už niekoľko rokov nevyskytlo, je zbytočné riskovať zdravotné komplikácie, ktoré sa v zriedkavých prípadoch môžu u detí po vakcinácii objaviť. Majú pravdu?

Zamyslite sa nad nasledujúcimi otázkami a skúste odpovedať na základe toho, čo o očkovaní už viete.

Otázky:

1. Čo vlastne očkovanie, iným slovom **vakcinácia**, je?
2. Proti ktorým ochoreniam sa deti na Slovensku povinne očkujú?
3. Čo je pôvodcom týchto ochorení?
4. Prečo je očkovanie proti nim potrebné?

Profylaxia je prevencia infekčných ochorení, okrem vakcinácie zahŕňa aj hygienické opatrenia.

Úloha 1:

Nájdite na stránke **Úradu verejného zdravotníctva SR** **kalendár povinných očkovaní** pre aktuálny kalendárny rok a porovnajte údaje v ňom so svojimi poznatkami o povinnom očkovaní.

Odpovedzte na nasledujúce otázky:

Akou cestou sa infekcia v prípade jednotlivých ochorení rozširuje?

Kedy hovoríme o epidémii?

Formulujte hypotézu, kedy hrozí, že niektorá z ochorení prepukne a začne sa v populácii nezaočkovaných ľudí šíriť vo forme epidémie.

Napište ju sem:

Úloha 2:

Ako sa šíri infekcia, ak ten, kto ju prekonal, získava imunitu?

Modelujte situáciu šírenia infekcie na príklade šírenia chrípky v škole.

- Navrhňte formálny popis modelu.
- Navrhňte/skopírujte a modifikujte program v jazyku python.

Model SIR

- Počet jedincov v populácii bude konštantná.
- Ochorenie sa prenáša z človeka na človeka pri kontakte. Neinfikovaní ľudia sú citliví (**S** – susceptible).
- Za nákazlivého budeme považovať každého infikovaného, aj keď sa u neho ešte neprejavili príznaky, do modelu nezakomponujeme inkubačnú dobu (**I** – infected).
- Po prekonaní choroby sa získava odolnosť (**R** – resistant).

Animované vysvetlenia modelu SIR:

https://www.youtube.com/watch?v=CkvSw_X0Hfw

<https://bbolker.github.io/math1mp/notes/SIR.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=wEvZmBXgxOQ>

https://www.youtube.com/watch?v=CPcC4oGB_o8

Príklad programu modelu SIR:

```
from numpy import zeros, linspace
import matplotlib.pyplot as plt

# Time unit: 1 h
beta = 10./(40*8*24)
gamma = 3./(15*24)
dt = 0.1          # 6 min
D = 30            # Simulate for D days
N_t = int(D*24/dt) # Corresponding no of hours

t = linspace(0, N_t*dt, N_t+1)
S = zeros(N_t+1)
I = zeros(N_t+1)
R = zeros(N_t+1)

# Initial condition
S[0] = 50
I[0] = 1
R[0] = 0

# Step equations forward in time
for n in range(N_t):
    S[n+1] = S[n] - dt*beta*S[n]*I[n]
    I[n+1] = I[n] + dt*beta*S[n]*I[n] - dt*gamma*I[n]
```

```

R[n+1] = R[n] + dt*gamma*I[n]

fig = plt.figure()
l1, l2, l3 = plt.plot(t, S, t, I, t, R)
fig.legend((l1, l2, l3), ('S', 'I', 'R'), 'upper left')
plt.xlabel('hours')
plt.show()
plt.savefig('tmp.pdf'); plt.savefig('tmp.png')

```

Úloha 3:

Analyzujte graf šírenia epidémie ak meníte parametre v hotovom programe.

Simulujte zmenou parametrov rôzne rýchle šírenie choroby.

Odhadnite minimálnu dĺžku chrípkových prázdnin, ktorá epidémiu zastaví.

Úloha 4:

Zvoľte z očkovacieho kalendára jedno z ochorení a formulujte dôsledky pre zdravotníctvo a spoločnosť v prípade jej voľného šírenia v populácii.

Úloha 5:

V programe modelu šírenia infekcie a rezistencie pridajte prvok vakcinácie. Testujte zmenou hodnoty parametrov, ako sa ochorenie v populácii správa pri rôznej miere zaočkovanosti.

Aké percento populácie musí absolvovať očkovanie, aby sa infekčná choroba v populácii nevyskytovala ani v jej nezaočkovanej časti?

V každej populácii sa vyskytujú ľudia s ochoreniami, pre ktorých očkovanie predstavuje vysoké zdravotné riziko. Sú to najmä deti s vrodenými poruchami imunity a ľudia, ktorí sú liečení liekmi, ktoré imunitu potláčajú.

Povinné očkovanie predstavuje ochranu pred potenciálne smrteľnými epidémiami. Dnešná populácia si už neuvedomuje, aká vysoká bola v minulosti úmrtnosť na infekčné ochorenia.

Modelovaním sme zistili, že je nezodpovedné, aby zdraví ľudia odmietali očkovanie a spoliehali sa na ochranu zaočkovanosťou ostatných ľudí teda nato, že sa aktuálne tieto nebezpečné ochorenia nevyskytujú.

Vakcinácia – vysvetlenie a interaktívny model:

<https://www.youtube.com/watch?v=Eek5AZxBJlg> vysvetlenie 95%

<http://demonstrations.wolfram.com/DynamicModelOfPandemicInfluenzaWithAgeStructureAndVaccinatio/>